

Sygn. akt IV KK 615/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Andrzej Siuchniński

Protokolant Justyna Kryńska - Szufnara

w sprawie **D. C.** skazanego za czyn z art. 279 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 16 grudnia 2021 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w P.

z dnia 19 marca 2014 r., sygn. akt II K (...)

**uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.
postępowanie karne umarza, a kosztami tego postępowania
obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

D. C. został oskarżony o to, że w nieustalonym dniu w okresie od 6 do 7 czerwca 2008 roku w P. woj. (...) po uprzednim wybiciu szyby w kiosku dokonał włamania, a następnie z jego wnętrza zabrał w celu przywłaszczenia papierosy różnych marek o wartości 2.264,55 złotych działając na szkodę P. W., tj. o przestępstwo z art. 279 § 1 k.k.

Wyrokiem zaocznym z dnia 19 marca 2014 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w P.:

1. oskarżonego D. C. uznał za winnego popełnienia czynu wyżej opisanego, a stanowiącego przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. i za to na zasadzie art. 279 § 1 k.k. skazał go na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;
2. na zasadzie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 2 k.k. i art. 73 § 2 k.k. warunkowo zawiesił oskarżonemu wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby 4 (czterech) lat, oddając go w okresie próby pod dozór kuratora sądowego;
3. na zasadzie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego P. W. poprzez uiszczenie kwoty 2.264,55 zł (dwa tysiące dwieście sześćdziesiąt cztery złote i pięćdziesiąt pięć groszy).

Orzeczenie to zawierało również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku żadna ze stron nie wywiodła zwykłego środka zaskarżenia i uprawomocnił się on w dniu 27 lipca 2014 r. (k. 55).

Wyrok ten został zaskarżony w całości kasacją wywiedzioną przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego, który podniósł zarzut „rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów art. 10 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 1 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U.2018.969 j.t.) oraz art. 13 tej ustawy (w brzmieniu obowiązującym przed dniem 2 stycznia 2014 r.) w zw. z art. 18 § 1 pkt 2 wyżej wymienionej ustawy, a ponadto art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich i innych ustaw (Dz.U.2013.1165), poprzez skazanie oskarżonego D. C. za czyn z art. 279 § 1 k.k. i wymierzenie mu, bez nadzwyczajnego złagodzenia, kary roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z zastosowaniem dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia jej wykonania, której wykonanie następnie zarządzono, pomimo że oskarżony w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu nie ukończył 17-tego roku życia, a

przypisany mu występki nie należy do katalogu przestępstw enumeratywnie wymienionych w art. 10 § 2 k.k., co umożliwiłoby poniesienie przez oskarżonego odpowiedzialności karnej na zasadach określonych w Kodeksie karnym, gdzie jednocześnie brak było w dacie orzekania przez Sąd Rejonowy w P. - z uwagi na uchylenie z dniem 2 stycznia 2014 roku, mocą ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2013.1165), art. 13 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz niespełnienie warunków wskazanych w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich i innych ustaw - unormowań umożliwiających w oparciu o przepisy ustawy Kodeks karny ściganie D. C. jako osoby dorosłej po ukończeniu przez niego 18 lat w momencie wszczęcia postępowania in personam oraz 20 lat w dacie orzekania za czyn, który popełnił jako nieletni”.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego niniejszą kasacją wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w P. i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna.

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym Sąd Rejonowy skazał bowiem D. C. za czyn z art. 279 § 1 k.k. pomimo tego, że w dacie popełnienia tego czynu, oskarżony, który urodził się w dniu 16 marca 1994 r., nie osiągnął wieku odpowiedzialności karnej. Zgodnie wszak z art. 10 § 1 k.k. *na zasadach określonych w tym kodeksie odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat*. Równie oczywiste jest, że w przedmiotowej sprawie nie mógł mieć zastosowania przepis art. 10 § 2 k.k., w myśl którego *nieletni, który po ukończeniu 15 lat dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 3 lub 4, art. 223 § 2, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności, jeżeli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze*

okazały się bezskuteczne. Po pierwsze, w dacie popełnienia czynu przypisanego zaskarżonemu orzeczeniem, tj. „w nieustalonym dniu w okresie od 6 do 7 czerwca 2008 roku” oskarżony nie miał ukończonych 15 lat, a po drugie czyn zabroniony z art. 279 § 1 k.k. nie został wymieniony w katalogu czynów zabronionych wskazanym w ostatnio powołanej regulacji.

W przedmiotowej sprawie nie istniała również możliwość wymierzenia oskarżonemu kary kryminalnej jako nieletniemu sprawcy czynu karalnego zabronionego przez ustawę jako przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (dalej powoływana jako u.p.n.). Przepis art. 13 u.p.n., który dawał taką możliwość, stanowiąc, że *jeżeli wobec nieletniego, który dopuścił się czynu karalnego, o którym mowa w art. 1 § 2 pkt 2 lit. a, ale w chwili orzekania ukończył lat 18, zachodzą podstawy do orzeczenia umieszczenia w zakładzie poprawczym - sąd rodzinny może wymierzyć karę, gdy uzna, że stosowanie środków poprawczych nie byłoby już celowe. Wydając wyrok skazujący sąd stosuje nadzwyczajne złagodzenie kary*, został bowiem uchylony na mocy art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz niektórych innych ustaw, który – wraz z większością przepisów tej ustawy – wszedł w życie w dniu 2 stycznia 2014 r.

Podkreślenia przy tym wymaga, że przepis art. 13 u.p.n. przestał obowiązywać przed dniem 21 stycznia 2014 r., w której to dacie wydano w tej sprawie postanowienie o podjęciu dochodzenia (dochodzenie to w dniu 20 czerwca 2008 r. zostało zakończone wydaniem postanowienia o jego umorzeniu i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw) oraz przedstawiono oskarżonemu zarzuty (k. 20, 28 - 31). Z powyższego wynika więc, że zastosowanie tej regulacji w przedmiotowej sprawie nie było również możliwe na podstawie przepisu intertemporalnego zawartego w art. 4 ust. 1 powołanej wyżej ustawy zmieniającej, a który stanowi, że *do postępowań w sprawach nieletnich wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, z wyłączeniem postępowań wykonawczych, stosuje się przepisy dotychczasowe*.

Trafności powyższych rozważań nie podważa treść art. 18 § 1 pkt 2 u.p.n., zgodnie z którym *sąd właściwy według przepisów Kodeksu postępowania karnego rozpoznaje sprawę, jeżeli: przeciwko nieletniemu, który dopuścił się czynu karalnego, o którym mowa w art. 1 § 2 pkt 2 lit. a, wszczęto postępowanie po ukończeniu przez nieletniego lat 18*. Unormowanie to, co już przed laty przesądziło w judykaturze, ma charakter regulacji wyłącznie procesowej i w konsekwencji nie zwalnia sądu od konieczności stosowania przepisów materialnoprawnych określających zasady odpowiedzialności nieletnich za ww. czyny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., IV KK 77/14). Z chwilą uchylenia art. 13 u.p.n. bez wątpienia odpadła zaś podstawa prawna do pociągania do odpowiedzialności i karania karami kryminalnymi osoby dorosłej za czyny karalne popełnione przez nią w okresie nieletniości (za wyjątkiem sytuacji, o których mowa w art. 10 § 2 k.k.) – zob. P. Górecki [w:] V. Konarska-Wrzonek, P. Górecki, *Postępowanie w sprawach nieletnich. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2019, komentarz do art. 18, teza 7; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2020 r., sygn. akt II KK 384/18 i powołane tam poglądy doktryny).

Wывód ten prowadzi zatem do konkluzji, że wydanie zaskarżonego wyroku nastąpiło z rażącą obrazą opisanych wyżej regulacji. Powyższe nakazywało uznać podniesiony w kasacji zarzut za oczywiście zasadny, a wywiedziony w tej sprawie nadzwyczajny środek zaskarżenia uwzględnić na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Podzielenie argumentacji kasacyjnej musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego orzeczenia i – w związku z brakiem możliwości pociągnięcia D. C. do odpowiedzialności za opisany wyżej czyn, popełniony w czasie, gdy był on nieletni – umorzeniem postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k.

Kierując się powyższą argumentacją, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.